

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	0	2	3
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	1
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 1st Semester

(1129)

HISTORY (In all Mediums)

Paper—History of India upto 1200 A.D.

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Attempt **five** questions. All questions carry equal marks.

(2) Question no. 1 is compulsory.

(3) For rest of four questions, attempt one question from each unit.

(4) For private candidates, who have not been assessed earlier for internal assessment, the marks secured by them in theory paper will proportionately be increased to maximum marks of the paper in lieu of internal assessment.

1. Answer any **nine** questions of the following in about **25-30** words each :

(1) How many Puranas are there ? Name any four such Puranas that are important as sources of history.

(2) Write the name of book written by Fahian.

(3) Who were Sir John Marshal and Dayaram Sahni ?

(4) What was Lothal famous for ?

- (5) What were Sabha and Samiti ?
- (6) Name the four female scholars of Rigvedic Age.
- (7) What is *Tripitak* in Buddhism ?
- (8) Name the parents of Mahavir Jain.
- (9) Fourth Buddhist Council was held at and patronized by the king ?
- (10) What do you mean by Ashoka's Dhamma ?
- (11) Four causes of the decline of Mauryan Empire.
- (12) Who was Aryabhatta ?
- (13) Who was Harisen ? Name his pillar inscription.
- (14) Name the four theories about the origin of Rajputs.
- (15) What is *Nadu* in Chola administration ? 9×2=18

UNIT—1

2. Write down the town planning, social and religious life of Harappan People. 18
3. What do you know about the social, political and religious life of the Aryans in Later Vedic Period ? 18

UNIT—2

4. Write down the life and teachings of Gautam Buddha. 18
5. Critically evaluate the principles and importance of Ashoka's Dhamma. 18

UNIT—3

6. Why Samudragupta is called Indian Napoleon ? Comment. 18
7. Write in detail the administration under Pallavas and Rashtrakutas. 18

UNIT—4

8. What do you know about the origin of Rajputs ? 18
9. On the outline Map of India show the following Historical places and also add explanatory note on any **four** :

Kannauj, Ajanta, Nalanda, Sanchi, Taxila.

10+8=18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— (1) कोई पांच प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

(2) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(3) बाकी चार प्रश्नों के लिए, प्रत्येक यूनिट से एक-एक प्रश्न करो।

(4) प्राइवेट परीक्षार्थियों के लिए जिनका पहले आंतरिक मूल्यांकन के लिए मूल्यांकन नहीं किया गया, उनके लिए प्रश्नपत्र के अधिकतम अंक इस पेपर के लिए सलेबस के अनुसार दिए गए अधिकतम अंक होंगे।

1. निम्नलिखित में से कोई नौ प्रश्नों के 25-30 शब्दों में उत्तर दीजिए :

(1) पुराणों की संख्या कितनी है ? ऐसे चार पुराणों के नाम बताइए जो इतिहास की दृष्टि से महत्वपूर्ण हैं।

(2) फहियान के द्वारा लिखे गए ग्रंथ का नाम बताओ।

(3) सर जॉन मार्शल एवं दयाराम साहनी कौन थे ?

(4) लोथल क्यों प्रसिद्ध था ?

- (5) सभा और समिति क्या थी ?
- (6) ऋग्वैदिक काल की चार महिला विद्वानों के नाम बताओ।
- (7) बौद्ध संप्रदाय में त्रिपिटक क्या है ?
- (8) महावीर जैन के माता पिता के नाम लिखो।
- (9) चौथी बौद्ध परिषद् कहां और किस सम्राट के संरक्षण में हुआ था ?
- (10) अशोक के धम्म से आप क्या समझते हो ?
- (11) मौर्य साम्राज्य के पतन के चार कारण।
- (12) आर्यभट्ट कौन था ?
- (13) हरिसेन कौन था ? उसके स्तंभलेख का नाम बताओ।
- (14) राजपूतों की उत्पत्ति के चार सिद्धांतों को लिखो।
- (15) चोल प्रशासन में नाडु क्या है ? 9×2=18

यूनिट—1

2. हड़प्पा लोगों की नगर योजना सामाजिक और धार्मिक जीवन का उल्लेख करो। 18
3. उत्तर वैदिक आर्यों के सामाजिक, राजनीतिक एवं धार्मिक जीवन के बारे में आप क्या जानते हैं ? 18

यूनिट—2

4. गौतम बुद्ध के जीवन एवं शिक्षाओं का वर्णन कीजिए। 18
5. अशोक के धम्म के सिद्धांतों और महत्व का आलोचनात्मक मूल्यांकन करो। 18

ਯੂਨਿਟ—3

6. ਸਮੁਦ੍ਰਗੁਪਤ ਕੋ ਭਾਰਤੀਯ ਨੇਪੋਲਿਯਨ ਕਯੋਂ ਕਹਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 18
7. ਪਲ੍ਵਕ ਔਰ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰਕੂਟ ਸ਼ਾਸਕੋਂ ਕੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਾ ਸਕਿਸ਼ਤਾਰ ਉਲ੍ਲੇਖ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ—4

8. ਰਾਜਪੂਤੋਂ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਆਪ ਕਯਾ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ? 18
9. ਭਾਰਤ ਕੇ ਰੇਖਾ ਮਾਨਚਿਤ੍ਰ ਮੇਂ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਸਥਲੋਂ ਕੋ ਦਸ਼ਾਇਏ ਤਥਾ ਕਿਨ੍ਹੀ ਚਾਰ ਸਥਲੋਂ ਪਰ ਕ੍ਰਿਯਾਕ੍ਰਮਕ ਟਿਪ੍ਪਣੀ ਲਿਖੇਂ :
- ਕਨ੍ਨੌਜ, ਅਜੰਤਾ, ਨਾਲੰਦਾ, ਸਾਂਚੀ, ਤਕਸ਼ਿਲਾ। 10+8=18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :- (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।
- (2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
- (3) ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
- (4) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਤਮ ਅੰਕ ਇਸ ਪੇਪਰ ਦੇ ਲਈ ਸਿਲੇਬਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ।
1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :
- (1) ਪੁਰਾਣਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ ?
- (2) ਫਾਹਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

- (3) ਸਰ ਜਾਨ ਮਾਰਸ਼ਲ ਅਤੇ ਦਯਾਰਾਮ ਸਾਹਨੀ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (4) ਲੇਬਲ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ ?
- (5) ਸਭਾ ਅਤੇ ਸਮਿਤੀ ਕੀ ਸੀ ?
- (6) ਰਿਗਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਚਾਰ ਮਹਿਲਾ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (7) ਬੁੱਧ ਸੰਪਰਦਾਇ ਵਿੱਚ ਤ੍ਰਿਪਿਟਕ ਕੀ ਹੈ ?
- (8) ਮਹਾਵੀਰ ਜੈਨ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
- (9) ਚੌਥੀ ਬੁੱਧ ਪਰਿਸ਼ਦ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ ?
- (10) ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਥੰਮ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
- (11) ਮੌਰਿਆ ਸਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਚਾਰ ਕਾਰਣ।
- (12) ਆਰਿਆ ਭੱਟ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (13) ਹਰਿਸ਼ੇਨ ਕੌਣ ਸੀ ? ਉਸਦੇ ਸਤੰਭਲੇਖ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
- (14) ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।
- (15) ਚੋਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਨਾਡੂ ਕੀ ਹੈ ?

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਹੜੱਪਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਗਰ-ਯੋਜਨਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ। 18
3. ਉੱਤਰ ਵੈਦਿਕ ਆਰਿਆ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? 18

ਯੂਨਿਟ-2

4. ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
5. ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਥੰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-3

6. ਸਮੁੰਦਰਗੁਪਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨੇਪੋਲਿਅਨ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
7. ਪੱਲਵ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਕੂਟ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਉਲੇਖ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-4

8. ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? 18
9. ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੇਖਾ ਮਾਨ-ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਲਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਓ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਸਥਲਾਂ ਉਪਰ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ :
ਕੰਨੌਜ, ਅਜੰਤਾ, ਨਾਲੰਦਾ, ਸਾਂਚੀ, ਤੱਕਸ਼ਸ਼ਿਲਾ। 10+8=18